

ลักษณะทั่วไปของชุมชนในหมู่บ้านชอยเสนา นิคม ๒ บางเขน

ที่ตั้งและประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านนี้

หมู่บ้านในชอยเสนา นิคม ๒ ตั้งอยู่ที่กิโลเมตรที่ ๑๓ ทางเหนือของกรุงเทพมหานคร บนเส้นทางถนนพหลโยธิน โดยมีชอยเชื่อมระหว่างหมู่บ้านกับถนนพหลโยธิน เป็นระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร และเรียกชอยนี้ว่า เสนา นิคม ๒ เมื่อแยกจากถนนพหลโยธินจะเข้าหมู่บ้าน จะพบว่าทางขวามือเป็นที่ว่างเปล่าประมาณ ๒ ไร่ ต่อจากนั้นก็จะเป็นบ้านของผู้มีฐานะดีปานกลาง ซึ่งมีอยู่ไม่มากนัก หมู่บ้านที่ใดทำการศึกษาก็จะอยู่ถัดจากบ้านเหล่านี้ โดยมีชอยเล็ก ๆ คั่นกลาง เรียกว่า ชอยชั้นอนุสรณ์ ส่วนทางด้านซ้ายมือนับตั้งแต่แยกจากถนนพหลโยธิน จะมีโรงงานทำรองเท้ายาง ซึ่งไม่ใหญ่นัก ต่อจากโรงงานทำรองเท้ายางก็เป็นโรงงานทอผ้าไหมไทย ซึ่งมีอาณาบริเวณประมาณ ๑๕๐ ไร่ ในบริเวณโรงงานจะมีทั้งบ้านพักเจ้าหน้าที่ระดับบริหาร บ้านพักคนงาน โรงเก็บฝ้าย โรงปั่นฝ้าย โรงทอผ้า โรงเก็บฝ้ายและผ้า เป็นต้น หมู่บ้านที่ใดทำการศึกษาก็จะตรงข้ามกับโรงงานทอผ้าไหมไทยนี้ ต่อจากโรงงานก็จะมีบ้านคนซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ ปลูกอาศัยอยู่มากพอสมควร แต่ส่วนนี้มิได้อยู่ในเขตประชากรที่จะศึกษา ในชอยเสนา นิคม ๒ นี้ นับได้ว่าโรงงานทอผ้าไหมไทยเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญ

โรงงานทอผ้าไหมไทยตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ เป็นโรงงานทอผ้าและปั่นฝ้ายที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีคนไทยเชื้อสายจีนเป็นเจ้าของและมีชาวญี่ปุ่นมาร่วมดำเนินการด้วย โรงงานนี้มีคนงานทั้งหญิงและชายประมาณ ๔,๐๐๐ คน เป็นชายร้อยละ ๑๐ เป็นหญิงร้อยละ ๙๐ และในจำนวนผู้หญิงทั้งหมดนั้นเป็นผู้ที่สมัครแล้วประมาณร้อยละ ๒๐ โรงงานมีบ้านพักให้คนงานเฉพาะที่เป็นโสดเท่านั้น ผู้ที่สมัครแล้วต้องออกไปอยู่นอกโรงงาน

ที่ดินของหมู่บ้านที่ใดทำการศึกษาก็เป็นของ ๓ เจ้าของ มีอาณาบริเวณประมาณ ๖๐-๗๐ ไร่ เมื่อก่อนจะมีโรงงาน บริเวณนี้เป็นทุ่งนา ไม่มีคนอาศัยอยู่ เมื่อลงมือสร้างโรงงาน ทาง

โรงงานก็ได้ทำการตัดถนนเข้ามา จึงทำให้มีประชาชนอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในท้องที่นี้ โดย
เช่าที่ดินแถวปลูกขาน หรือเช่าบ้านที่มีคนปลูกไว้ให้เขา เพื่อทำการค้าหรือทำงานในโรงงาน
หมู่บ้านแห่งนี้ถึงแม้จะเป็นที่อยู่ของผู้นิยมฐานะค่อนข้างต่ำ แต่เจ้าของที่ ก็พยายามแบ่งที่สำหรับปลูก
ที่อยู่อาศัยค่อนข้างจะเป็นระเบียบดี คานริมถนนที่อยู่ตรงข้ามกับโรงงานส่วนใหญ่จะเป็นตึก ๒ ชั้น
บาง ๓ ชั้นบ้าง ส่วนคานในถัดมาจะเป็นเรือนแถวไม้ชั้นเดียว แถวละ ๕ ห้องบาง ๓ ห้องบาง
ไม้แน่นอน เป็นห้องเล็ก ๆ คานหน้าใช้เป็นที่นอน คานหลังเป็นครัว และส่วนใหญ่จะมีระเบียงอยู่
ที่หน้าบ้าน บางครั้งก็เป็นบ้านเดี่ยวปลูกติด ๆ กัน บ้านเดี่ยวบางบ้านก็มี ๒ ชั้น ถ้าบ้านเดี่ยวหลัง
ไหนใหญ่ ก็จะมีคนอาศัยอยู่หลายครอบครัว บางหลังอาศัยอยู่ถึง ๑๐ ครอบครัวก็มี โดยแบ่งกัน
เป็นครอบครัวละ ๑ ห้อง ซึ่งเป็นห้องเล็ก ๆ มีที่ทำอาหารรวมกัน บ้านส่วนใหญ่เป็นบ้านเช่าใน
อัตราเฉลี่ยเดือนละ ๒๕๐ บาท ถ้าใครจะปลูกเองก็ได้ โดยเสียค่าหน้าดิน ๓,๐๐๐ บาทต่อ ๓๐
ตารางวา และต้องเสียค่าเช่าเดือนละ ๖๐ บาท ทำสัญญาทุก ๒ ปี สำหรับบ้านตึกที่อยู่ริมถนน
ตรงข้ามโรงงานนั้น ต้องเช่าในราคาพิเศษ คือต้องเสียค่าเช่าห้องและค่าเช่าเป็นรายเดือนด้วย

การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม เนื่องจากบริเวณที่กินเหล่านี้นั้นเป็นทุ่งนามาก่อน เมื่อปลูก
บ้านก็ไม่ไคดม หรือถาดมก็เป็นเพียงเล็กน้อย จึงต้องปลูกเป็นเรือนมีไคดูนเตี้ย ๆ กอนหนา
เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ บริเวณหมู่บ้านนี้ยังไม่มีทอระบายน้ำ น้ำที่โชชำระร่างกาย ซักเสื้อผ้า
และประกอบอาหารต่างก็ไหลลงบนพื้นดิน ทำให้ไคดูนขานมีน้ำขังอยู่ทั่วไป ประกอบกับรถเทศบาล
ที่มารับขยะมูลฝอยนั้นก็รับเฉพาะที่ตั้งไว้ริมถนนเท่านั้น มิได้เข้ามาเก็บภายในหมู่บ้าน ประชาชน
จึงทิ้งขยะมูลฝอยลงบนพื้นดินเช่นกัน ซึ่งจะพบขยะมูลฝอยและดุงพลาสติกอยู่ทั่วไป บางครั้งสัตว์
ที่ตายแล้วก็ทิ้งลอยอยู่บนน้ำด้วย เมื่อน้ำและขยะมูลฝอยผสมกันก็ทำให้เกิดเป็นน้ำเน่ามีกลิ่นเหม็น
เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงและเชื้อโรคต่าง ๆ ไคดูนขาน นอกจากนั้นหลุมส้วมซึ่งมีน้ำลอมรอบ โอกาส
ที่เชื้อแบคทีเรียจากส้วมมาสู่น้ำนั้นเป็นไปได้ง่าย จึงทำให้น้ำไคดูนขานของประชาชนในหมู่บ้าน
นี้สกปรกมากยิ่งขึ้น แต่เมื่อเดือนมีนาคมปีเดียวกัน ภายหลังที่ไคดูนขานทอระบายน้ำสายใหม่เสร็จ
แล้ว ประชาชนก็ได้ช่วยกันทำทางไหลน้ำจากขานไหลลงสู่ท่อใหญ่ เป็นการช่วยให้น้ำสกปรกเหล่านี้น
ลดน้อยลงในบางแห่ง แต่บางแห่งก็ยังคงมีขังอยู่มากเช่นเดิม ขยะมูลฝอยยังคงมีอยู่ทั่วไป

11/235468

มูลค่า เนา เดิม ของ ประชากร หมุ่บ้าน ที่อยู่ ใน เขต ที่จะ ทำ การ ศึก ษา มี ๖๕๐ ครัว เรือน ประ ชา ชน ส่ว น ใ ห อ พ ย พ มา จาก จ ัง ห ว ัด ต าง ๆ ที่ มี ใ ช ก ร ุ ง ท ห ม ห า น ค ร บ าง ค ง ก็ อ พ ย พ มา น า น แ ล ว บ าง ค ง ก็ เ ิ ง อ พ ย พ เ า มา ส ำ ห ร ั บ ุ ค ง ที่ เ ิ ย าย ด ี น ที่ มี อ าย ๑๑ ปี ซ ึ น ไป ที่ เ ิ ย าย เ า มา เ ็ น เว ล า ค ำ ก ว า

ตารางที่ ๑ อัตราส่วนร้อยละของผู้ย้ายถิ่นที่มีอายุ ๑๑ ปีขึ้นไป จำแนกตามระยะเวลาที่ย้ายมาอยู่กรุงเทพมหานคร

ระยะเวลาที่ย้ายถิ่นของประชากรที่มีอายุ ๑๑ ปีขึ้นไป	อัตราส่วนร้อยละ
๑๑ ปีขึ้นไป	๓๘.๐
๑๐ - ๕ ปี	๒๕.๗
ต่ำกว่า ๕ ปี	๓๐.๘
จำไม่ได้	๕.๕
รวม	๑๐๐.๐ (๔๘๗)

๕ ปี มีร้อยละ ๓๑ ที่ย้ายเข้ามาเป็นเวลา ๕-๑๐ ปี มีร้อยละ ๒๖ สำหรับผู้ที่ย้ายเข้ามาเป็นเวลา ๑๑ ปีขึ้นไป มีร้อยละ ๓๘ ส่วนผู้ที่จำไม่ได้ว่าย้ายมาตั้งแต่เมื่อใด มีร้อยละ ๖

ตารางที่ ๑

สำหรับสตรีที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ที่ย้ายถิ่นมาอยู่ในกรุงเทพมหานครนั้น ที่ย้ายมาเป็นเวลาต่ำกว่า ๕ ปี มีร้อยละ ๒๖ ผู้ที่ย้ายมาเป็นเวลา ๕-๑๐ ปี มีร้อยละ ๓๗ และสตรีที่ย้ายมาเป็นเวลา ๑๑ ปี หรือมากกว่ามีร้อยละ ๓๗ เช่นกัน ตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ที่ย้ายถิ่น จำแนกตามระยะเวลาที่ย้ายมาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

ระยะเวลาที่ย้ายถิ่น	อัตราส่วนร้อยละ
๑๑ ปี ขึ้นไป	๓๓.๐
๑๐ - ๕ ปี	๓๓.๐
ต่ำกว่า ๕ ปี	๒๕.๕
จำไม่ได้	๐.๕
รวม	๑๐๐.๐ (๒๑๒)

เมื่อพิจารณาถึงภาคที่เกิด สตรีที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ที่เกิดในกรุงเทพมหานคร มีร้อยละ ๕ ที่เกิดในภาคกลาง (ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร) มีร้อยละ ๕๕ เกิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ ๓ อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ จำแนกตามจังหวัดที่เกิด

ภาคที่เกิด	อัตราส่วนร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	๕.๕
ภาคเหนือ	๑๐.๕
ภาคกลาง	๕๕.๒
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๒๕.๕
ภาคใต้	๑.๕
รวม	๑๐๐.๕ (๒๑๒)

มีร้อยละ ๒๕ เกิดในภาคเหนือมีร้อยละ ๑๐ และที่เกิดในภาคใต้มีร้อยละ ๑ เท่านั้น ดังตารางที่ ๓

การคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร

จากหมู่บ้านจะไปสู่ถนนพหลโยธินนั้น จะมีรถสองแถวรับส่งถึงปากซอยอยู่ตลอดเวลา โดยเสียค่าโดยสารคนละ ๕๐ สตางค์ นอกจากรถสองแถวเล็ก ก็มีรถสี่ล้อเล็ก ๆ และรถสามล้อเครื่อง รับส่งผู้โดยสารเช่นกัน โดยเสียค่าโดยสารคนละ ๑ บาท หรือถ้าจะไปไกลกว่านั้น ก็ไปส่งได้ โดยเสียค่าโดยสารเพิ่มขึ้นอีกตามระยะทาง รถสองแถวจะวิ่งอยู่ถึงเวลา ๒๑.๐๐-๒๒.๐๐ นาฬิกา

โทรศัพท์ นอกจากที่โรงงานแล้ว ในหมู่บ้านก็จะมีอยู่ประมาณ ๒-๓ เครื่อง ซึ่งบ้านที่มีโทรศัพท์จะเป็นร้านค้า ใครจะไปใช้ก็ได้ โดยเสียค่าเช่าครั้งละ ๒ บาท

ตู้ไปรษณีย์ มี ๑ ตู้ สำหรับทิ้งจดหมาย ซึ่งตั้งอยู่ทางด้านหน้าตรงข้ามกับโรงงาน

ในหมู่บ้านนี้มีร้านขายหนังสือพิมพ์อยู่ ๑ ร้าน และตามร้านขายกาแฟ และร้านขายอาหารจะมีหนังสือพิมพ์ให้อ่าน จึงทำให้ประชาชนสามารถติดตามข่าวของสังคมได้ ถ้าสนใจ

วิทยุ ส่วนใหญ่มีวิทยุไซท์บ้าน ประมาณร้อยละ ๔๐

สำหรับโทรทัศน์ เนื่องจากราคาแพงจึงมีผู้มีโทรทัศน์ไซท์บ้านเพียงร้อยละ ๔๕ เท่านั้น

การประกอบอาชีพและฐานะทางเศรษฐกิจของประชากร

การประกอบอาชีพของบุคคลในครัวเรือนได้พิจารณาเฉพาะบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป พบว่าผู้ที่ทำงานต่องไร่มือ มีร้อยละ ๒๒ ไม่ต่องไร่มือร้อยละ ๔๑ เป็นแม่บ้านร้อยละ ๒๓ ไม่ได้ทำงานและกำลังหางานทำหรือยังไม่คิดว่าจะหางานทำร้อยละ ๑๔ ไม่ตอบร้อยละ ๑ ดังตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ อัตราส่วนรอยของประชากรที่มีอายุเกินกว่า ๑๑ ปี จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	อัตราส่วนรอย
งานที่คองไซ่มือ	๒๒.๐
งานที่ไม่คองไซ่มือ	๔๐.๖
ทำงานบ้าน	๒๖.๕
ไม่ได้ทำงาน (กำลังหางานทำ หรือยังไม่คิดจะหางานทำ)	๑๓.๖
ไม่ตอบ	๑.๒
รวม	๑๐๐.๐ (๔๘๗)

สำหรับสตรีที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ ที่ประกอบอาชีพนั้นร้อยละ ๒๐ ทำงานอยู่ในโรงงาน
ทอผ้าไหมไทยและเป็นงานที่ไม่คองไซ่มือ ผู้ที่ทำงานในโรงงานทอผ้าไหมไทยนี้ไม่ว่าหญิงหรือชาย
ส่วนใหญ่จะทำงานเป็นผลัด ซึ่งมีอยู่ ๓ ผลัด A B และ C ผลัดหนึ่งทำงานหกชั่วโมงแล้วหยุด
พัก ๑๒ ชั่วโมง แล้วกลับเข้ามาทำงานใหม่อีกเป็นเช่นนี้เรื่อย ๆ ไป

ศูนย์กลางของการค้าในหมู่บ้านนี้คือ บริเวณที่ตั้งอยู่ในถนนซอยเสนานิคม ๒ มีการ
ค้าขายหลายประเภท เช่น ขายอาหาร เครื่องดื่ม ขายของชำ เย็บเสื้อผ้า คัดผม ตัดผม ขาย
ของเบ็ดเตล็ด ระบายยาประเภท ข. ร้านขายหนังสือพิมพ์ ร้านถ่ายรูป และร้านรับแก้หัว
นาฬิกา เป็นต้น เนื่องจากตลาดสดยังสร้างไม่เสร็จ ฉะนั้นการขายของสดก็จะอยู่ริมถนนเช่นกัน
อาหารที่จะขายก็กว่าสิ่งอื่น ๆ ings เพราะที่โรงงานมีคนงานเกือบ ๔,๐๐๐ คน และทางโรงงาน
โดยเฉพาะชาวสูงแก่คนงานเท่านั้น ส่วนกับชาวคนงานต้องหาซื้อเอง ฉะนั้นในเวลากลางวันหรือ
บ่าย จะพบว่า มีสตรีวัยรุ่นออกมาซื้ออาหาร ผลไม้ เป็นจำนวนมาก สำหรับทางคานตะวันออกของ

หมู่บ้าน จะพบว่ามีหลายครอบครัวที่ทำการคานาน ซึ่งทำให้บริเวณนั้นมีอากาศไม่สู้ดีนัก เพราะฝุ่นละอองของถ่านมีมาก

รายได้ของประชากร เนื่องจากงานที่ทำส่วนใหญ่เป็นงานที่ไม่ต้องใช้ฝีมือ ฉะนั้นรายได้ของประชาชนจึงอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ตารางที่ ๕ ใดแสดงให้เห็นถึงรายได้ของหัวหน้าครัวเรือน (ซึ่งเป็นสามีของผู้ตอบแบบสอบถาม) รายได้รวมรายได้อื่นๆทำอยู่เป็นประจำ และรายได้พิเศษหากวกัน หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า ๕๐๐ บาทต่อเดือนมีร้อยละ ๓ ผู้ที่มีรายได้ ๕๐๐-๙๙๙ บาท มีร้อยละ ๓๕ ผู้ที่มีรายได้ ๑,๐๐๐-๑,๔๙๙ บาท มีร้อยละ ๒๘ ผู้ที่มีรายได้ ๑,๕๐๐-๑,๙๙๙ บาท มีร้อยละ ๑๖ ผู้ที่มีรายได้ ๒,๐๐๐-๒,๔๙๙ บาท และ ๒,๕๐๐ บาท ขึ้นไปมีร้อยละ ๑๑ และร้อยละ ๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๕ อัตราส่วนร้อยละของรายได้ของหัวหน้าครัวเรือน *

รายได้ (บาท)	อัตราส่วนร้อยละ
ต่ำกว่า ๕๐๐	๒.๕
๕๐๐ - ๙๙๙	๓๕.๐
๑,๐๐๐ - ๑,๔๙๙	๒๘.๐
๑,๕๐๐ - ๑,๙๙๙	๑๕.๕
๒,๐๐๐ - ๒,๔๙๙	๑๐.๕
๒,๕๐๐	๘.๕
รวม	๑๐๐.๐

สำหรับรายได้เฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนเท่ากับ ๑,๒๑๕.๕๐ บาท ต่อเดือน

* ใดที่ผู้ที่มีรายได้ไม่แน่นอน กำลังหางานทำ และไม่ตอบออกไป

อิทธิพลของสังคมกับคุณลักษณะทางประชากรและการเจริญพันธุ์

เนื่องจากการเคลื่อนย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในบริเวณนี้มากขึ้น ทำให้ประชากรมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และทำให้เกิดการแออัดในบริเวณที่อยู่อาศัยแห่งนี้ ประชากรที่อยู่ในเขตที่ทำการศึกษานี้มี ๔๔๖ คน จากจำนวน ๒๑๒ ครอบครัวยุคหนึ่งแล้วครอบครัวยุคหนึ่งจะมีคนอาศัยอยู่ประมาณ ๔.๕ คน ความจริงจำนวน ๔.๕ คนต่อครอบครัว ถ้าเป็นบ้านหลังหนึ่ง ๆ ก็คงจะไม่แออัดนัก แต่ถึงไ้ไกลแล้วว่าเป็นเรือนแถวชั้นเดียวห้องสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ กองทำครัวควยจึงทำให้รู้สึกว่าการอยู่อาศัยค่อนข้างแออัด ลักษณะของครอบครัวเป็นแบบ Nuclear Family คือมี พ่อ แม่ และลูก มีเป็นจำนวนน้อยที่มีคนชรา หรือมีคนอื่นมาอาศัยอยู่ด้วย ผู้หญิงเมื่อแต่งงานมีลูกแล้ว ส่วนใหญ่จะออกจากงานมาเลี้ยงลูก เมื่อลูกโตแล้วจึงจะกลับไปทำงานใหม่

ตารางที่ ๖ อัตราส่วนร้อยละของประชากรในหมู่บ้านซอยเสนานิคม ๒ บางเขน จำแนกตามเพศและอายุ

อายุ	ชาย #	หญิง	รวม
๐ - ๑	๕.๘	๓.๑	๘.๙
๑ - ๔	๒๐.๑	๑๕.๘	๓๕.๙
๕ - ๙	๑๕.๕	๑๓.๐	๒๘.๕
๑๐ - ๑๔	๙.๑	๘.๘	๑๗.๙
๑๕ - ๑๙	๓.๙	๔.๕	๘.๔
๒๐ - ๒๔	๙.๓	๑๒.๘	๒๒.๑
๒๕ - ๒๙	๑๑.๖	๑๖.๖	๒๘.๒
๓๐ - ๓๔	๑๑.๘	๑๐.๒	๒๒.๐
๓๕ - ๓๙	๙.๙	๖.๒	๑๖.๑
๔๐ - ๔๔	๔.๘	๒.๘	๗.๖
๔๕ - ๔๙	๒.๘	๐.๙	๓.๗
๕๐ - ๕๔	๑.๒	๐.๘	๒.๐
๕๕ - ๕๙	๐.๒	๐.๙	๑.๑
๖๐	๐.๘	๑.๑	๑.๙
รวม	๑๐๐.๐(๔๙๒)	๑๐๐.๐(๔๕๓)	๑๐๐.๐(๙๔๕)

* ใดที่คี่ไม่ตอบออกไป ๑ ราย

ประชากรที่อยู่ในวัยต่ำกว่า ๑๕ ปี มีร้อยละ ๔๔.๓ และที่มีวัยสูงกว่า ๖๐ ปี มีร้อยละ ๑.๑ นั้น อัตราส่วนของผู้ที่ต้องพึ่งพาผู้อื่น (Dependency Ratio) จะเท่ากับร้อยละ ๘๒.๑ คนต่อจำนวนประชากรที่อยู่ในวัยทำงาน ๑๐๐ คน ดังตารางที่ ๖ จึงนับว่าในหมู่บ้านนี้มีสัดส่วนของผู้ที่จะต้องเลี้ยงดูคนข้างสูง

อายุเฉลี่ยของชายในหมู่บ้านนี้มากกว่าผู้หญิงเพียงเล็กน้อย อายุเฉลี่ยของชายเท่ากับ ๑๖.๘ ปี ส่วนอายุเฉลี่ยของผู้หญิงจะเท่ากับ ๑๖.๖ ปี ดังตารางที่ ๖

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเจริญพันธุ์ของสตรีในหมู่บ้านชอยเสนาภิรมย์ ๒ นี้ พบว่ามีอัตราเกิดเท่ากับ ๔๕.๕ ต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน และอัตราเกิดนี้จำแนกตามหมวดอายุของ

ตารางที่ ๗ อัตราเกิดตามหมวดอายุของมารดา

อายุ	จำนวนสตรี	จำนวนบุตรที่มีอายุต่ำกว่า ๑ ปี ตามหมวดอายุของมารดา	อัตราเกิดตามหมวดอายุของมารดาต่อมารดา ๑,๐๐๐ คน
๑๕ - ๑๙	๑๑	๒	๑๘๑.๘
๒๐ - ๒๔	๔๖	๑๔	๓๐๔.๔
๒๕ - ๒๙	๓๓	๑๖	๒๑๘.๒
๓๐ - ๓๔	๔๖	๖	๑๓๐.๔
๓๕ - ๓๙	๒๕	๕	๒๐๐.๐
๔๐ - ๔๔	๑๑	-	๐.๐
รวม	๒๑๒	๔๓	๑,๐๓๕.๘(๕,๑๙๘)

มารดาได้ดังนี้คือ มารดาที่มีอายุ ๑๕-๑๙ ปีมีอัตราเกิดเท่ากับ ๑๘๑.๘ ต่อสตรีที่อยู่ในหมวดอายุเดียวกับ ๑,๐๐๐ คน อายุ ๒๐-๒๔ ปี มีอัตราเกิดเท่ากับ ๓๐๔.๔ อายุ ๒๕-๒๙ ปี มี

อัตราเกิดเท่ากับ ๒๑๕.๒ อายุ ๓๐-๓๔ ปี อัตราเกิดเท่ากับ ๑๓๐.๔ สำหรับผู้ที่อายุ ๓๕-๓๙ ปี จะมีอัตราเกิดเท่ากับ ๒๐๐.๐ ทอสตรีในหมวดอายุเดียวกัน ๑,๐๐๐ คน การที่สตรีในกลุ่มอายุ ๓๔-๓๙ ปี มีอัตราเกิดสูงกว่าสตรีในหมวดอายุ ๓๐-๓๔ ปี ก็อาจเนื่องมาจากการไม่สนใจในการเลือกตัวอย่างที่ดีสำหรับกลุ่มอายุ ๔๐-๔๔ ปี ไม่มีเด็กเกิดในรอบปีที่แล้ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีในกลุ่มนี้ใช้วิธีคุมกำเนิดแล้วหรือมีฉันทันทีที่ไม่สามารถมีบุตรได้

ถ้าอัตราเกิดตามหมวดอายุของมารดายังคงเป็นเช่นนี้ สตรีคนหนึ่งจะให้กำเนิดบุตรได้ ๕.๒ คน ตลอดวัยเจริญพันธุ์ของสตรีผู้นั้น ดังตารางที่ ๗

การที่มีอัตราเกิดตามหมวดอายุของมารดาสูงขึ้น ก็อาจเป็นเพราะ ครอบครัวเหล่านี้ยังมีความรู้ในวิธีคุมกำเนิดน้อย คือมีสตรีร้อยละ ๖๑ เท่านั้นที่ทราบ และการใช้วิธีคุมกำเนิดก็มีเพียงร้อยละ ๔๑ อีกประการหนึ่งเพราะฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ทำให้สตรีเหล่านี้ไม่สามารถไปแสวงหาความสุขความเพลิดเพลินภายนอกได้ ดังได้ถามว่า ปกติท่านดูภาพยนตร์บ้างหรือเปล่า มีผู้ตอบว่าไปดูร้อยละ ๔๕ ฉะนั้นเมื่อโอกาสที่จะไปแสวงหาความสุขนอกบ้านไม่มีโอกาสที่จะอยู่ด้วยกันที่บ้านก็มีมากขึ้น ประกอบกับการใช้วิธีคุมกำเนิดยังไม่แพร่หลาย จึงทำให้อัตราการเกิดในชุมชนนี้สูง ในขณะที่ออกทำการสำรวจนั้นก็พบว่า มีสตรีที่กำลังตั้งครรภ์ ๓๒ ราย

การให้บริการเกี่ยวกับสุขภาพและอนามัย

หมู่บ้านแห่งนี้อยู่ในความดูแลของศูนย์บริการสาธารณสุขที่ ๒๔ บางเขน ซึ่งเป็นศูนย์หนึ่งในบรรดาศูนย์บริการสาธารณสุขของกรุงเทพมหานคร แต่ละศูนย์จะมีจำนวนประชากรและอาณาเขตที่รับผิดชอบไม่เท่ากัน สำหรับศูนย์บริการสาธารณสุขที่ ๒๔ นี้ จะรับผิดชอบประชากรประมาณ ๔๓,๐๐๐ คน โดยมีอาณาบริเวณทิศเหนือจดตลาดบางบัว ทิศตะวันออก ติดคลองบางบัว ทิศใต้จดพหลโยธินกิโลเมตรที่ ๒๒ ทิศตะวันตก จดทางรถไฟพหลโยธิน กิโลเมตรที่ ๑๑ ศูนย์บริการสาธารณสุขที่ ๒๔ นี้ ตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านซอยเสนานิคม ๒ ประมาณ ๓ กิโลเมตร เนื่องจากการคมนาคมสะดวก จึงไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องการคมนาคม ศูนย์บริการสาธารณสุขนี้

ตั้งขึ้นเมื่อ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๔ ก่อนหน้านั้นประชาชนนิยมไปรับบริการที่ศูนย์บริการสาธารณสุข
สุขลาดพร้าว หรือโรงพยาบาลหญิงเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากศูนย์นี้ตั้งมาได้ไม่นานประชาชนจึง
อาจจะไม่ค่อยทราบ และไม่ค่อยไปรับบริการเท่าใดนัก จากการที่ได้ถามว่า ทราบหรือไม่
ว่าในบริเวณนี้มีศูนย์บริการสาธารณสุข ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบว่า ทราบเพียงร้อยละ ๕๐
เท่านั้น

การให้บริการค่านามียซึ่งจัดขึ้นที่ศูนย์บริการสาธารณสุขนั้น เปิดบริการทุกวันตั้งแต่
วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เริ่มตั้งแต่ ๘.๐๐ ถึง ๑๖.๓๐ น. โดยหยุดพักกลางวัน ๑ ชั่วโมง ตาราง
การปฏิบัติงานมีดังนี้คือ

<u>วัน</u>	<u>ภาคเช้า</u>	<u>ภาคบ่าย</u>
จันทร์	ตรวจโรคทั่วไป - บำบัดฟัน	ตรวจครรภ์ และให้ยาคุมกำเนิด
อังคาร	ตรวจโรคทั่วไป - บำบัดฟัน	ตรวจสุขภาพเด็กดี ใส่ห่วงอนามัยและ ให้ยาเม็ดคุมกำเนิด
พุธ	ตรวจโรคทั่วไป - บำบัดฟัน	ตรวจภายหลังคลอด ใส่ห่วงอนามัย และให้ยาเม็ดคุมกำเนิด
พฤหัสบดี	ตรวจโรคทั่วไป - บำบัดฟัน	ตรวจสุขภาพเด็กดี
ศุกร์	ตรวจโรคทั่วไป - บำบัดฟัน และมีคลินิกพิเศษโรคผิวหนัง	รวบรวมรายงานประจำสัปดาห์และ อบรมหรือประชุมวิชาการ

วันจันทร์ถึงวันศุกร์มีบริการค่านามียสงเคราะห์ช่วยเหลือทุกวัน

เจ้าหน้าที่ของศูนย์มีทั้งหมด ๑๕ คน เป็นแพทย์ ๑ คน ทันตแพทย์ ๑ คน พยาบาล
สาธารณสุข ๔ คน ผู้ช่วยพยาบาล ๑ คน นักสังคมสงเคราะห์ ๑ คน พนักงานชั้นสูง ๑ คน
เสมียน ๑ คน ภารโรง ๑ คน และคนงานอีก ๔ คน ในวันอังคารจะมีแพทย์มาช่วยเพิ่มอีก
๑ คน ในภาคบ่ายที่มีบริการวางแผนครอบครัว

บทบาทของพยาบาลสาธารณสุข หน้าที่ของพยาบาลสาธารณสุขที่ทำงานในศูนย์บริการสาธารณสุขนั้น พอจะแบ่งลักษณะของงานได้เป็น ๒ ประเภทคือ งานในศูนย์ฯ และงานนอกศูนย์ฯ งานในศูนย์ฯ นั้นในภาคเช้า ก่อนที่จะมีการตรวจโรคทั่วไป พยาบาลจะให้สูดศึกษาแก่ผู้มารับบริการประมาณ ๑๐-๑๕ นาที เนื้อเรื่องของการให้สูดศึกษาก็มีแตกต่างกันออกไป เช่น เวลาฤดูร้อน ก็จะพูดเกี่ยวกับโรคทางเดินอาหาร การให้ภูมิคุ้มกันโรคท้องร่วงอย่างแรง หรือถ้าเป็นฤดูฝน ก็จะพูดเรื่องไข้หวัด โรคคอตีบ เป็นต้น พยาบาลต้องทำหน้าที่ตรวจครรภ์ ให้คำแนะนำแก่สตรีในขณะตั้งครรภ์ ตรวจสุขภาพเด็กดี โดยดูความเจริญเติบโตของเด็กว่าเจริญไปตามอายุหรือไม่ ให้ภูมิคุ้มกันแก่เด็ก และแนะนำเรื่องอาหาร การเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง ให้คำแนะนำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเกี่ยวกับการใช้วิธีคุมกำเนิด เพื่อให้ผู้จะใส่ตัวตัดสินใจจะใช้วิธีใด เวลาแพทย์ตรวจหลังคลอด หรือจะใส่ห่วงอนามัย พยาบาลต้องเข้าไปช่วยอยู่ด้วย พยาบาลมีหน้าที่ทำแผลใหญ่ป่วย ฉีดยา จัดยาตามใบสั่งแพทย์ใหญ่ป่วย รวมทั้งขายนมผงให้แก่ผู้ปกครองเด็ก พยาบาลต้องรวบรวมรายงานประจำสัปดาห์ พร้อมทั้งรวบรวมเงินที่ได้จากจำหน่ายยาและนมผง ส่งไปยังสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร

งานพิเศษในศูนย์ฯ นั้น ก็ต้องช่วยจัดกิจกรรมพิเศษเป็นบางครั้ง เช่น ประกวดเด็กเนื่องในวันเด็กเป็นต้น ซึ่งงานพิเศษนี้ทางฝ่ายสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร จะเป็นผู้กำหนดขึ้น

สำหรับงานนอกศูนย์ฯ นั้น พยาบาลต้องออกไปเยี่ยมบ้านผู้ป่วยหรือที่มารับใบส่งตัว (Refer) มาจากโรงพยาบาล ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นรายที่เกี่ยวกับการพยาบาลภายหลังคลอด ซึ่งพยาบาลต้องไปดูแลแม่และเด็กว่าสบายดีหรือไม่ ทำความสะอาดสะดือให้เด็ก อาน้ำให้เด็ก ถ้าแม่ไม่สามารถทำได้ ชั่งน้ำหนักและแนะนำการให้นมเด็กที่เหมาะสม สำหรับมารดานั้นถ้าพยาบาลเห็นว่าต้องให้การพยาบาลก็จะทำให้ทันที และถ้าการไปเยี่ยมผู้ป่วยพบว่า รายไหนมีปัญหา เจนปัญหาทางเศรษฐกิจที่สมควรจะได้รับความช่วยเหลือ ก็จะทำรายงานส่งต่อไปยังนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้ นักสังคมสงเคราะห์ทำการช่วยเหลือต่อไป นอกจากการไปเยี่ยมคนเจ็บแล้ว ครอบครัวที่ไม่เจ็บป่วย พยาบาลก็อาจไปเยี่ยม เช่น ครอบครัวที่มีเด็ก เพื่อแนะนำเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัย นอกจากนี้ทุกครั้งที่ยเยี่ยมถ้าเห็นว่าครอบครัวไหนสมควรที่จะ

ได้รับบริการคุมกำเนิด ก็จะแนะนำให้ความรู้แก่ครอบครัวนั้น ๆ ด้วย

นอกจากงานเยี่ยมบ้านแล้ว พยาบาลสาธารณสุขจะต้องออกไปให้ภูมิคุ้มกันในหมู่บ้าน เป็นครั้งคราวอีกด้วย เช่นให้ภูมิคุ้มกันเกี่ยวกับโรคโปลิโอ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้ กับประชาชน ไม่ต้องเดินทางมาที่ศูนย์บริการสาธารณสุข หรือบางครั้งถ้ามีโรคระบาด เช่นโรค อหิวาตกโรค ก็ต้องออกไปฉีดวัคซีนให้กับประชาชนตามหมู่บ้าน ในเขตที่ทางศูนย์บริการสาธารณสุขที่ ๒๔ รับผิดชอบเช่นกัน

สำหรับงานคานอานามัยโรงเรียนนั้น โรงเรียนที่อยู่ในเขตที่ศูนย์ ต้องรับผิดชอบ พยาบาลต้องออกไปตรวจสุขภาพเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่เข้าใหม่ และที่จะจบการศึกษาจาก โรงเรียนนั้น การให้ภูมิคุ้มกันแก่เด็กนักเรียน เช่นอหิวาตกโรค และการให้สุขศึกษาแก่เด็กนักเรียนเวลาที่ไปให้ภูมิคุ้มกัน ก็เป็นงานที่พยาบาลสาธารณสุขจะต้องปฏิบัติ นอกจากนี้ก็ต้องให้การ พยายามแก่เด็กที่เป็นเทา กลาก เกลดอน หรือเป็นแผลด้วย ในรายที่เด็กเป็นโรคเกี่ยวกับฟัน หรือ ที่ควรพบแพทย์ ก็จะต้องนำไปรับบริการที่ศูนย์ฯ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นงานของพยาบาลสาธารณสุข ที่ศูนย์บริการสาธารณสุขได้ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ

งานพิเศษอีกอย่างหนึ่ง ที่บางครั้งพยาบาลสาธารณสุขจะต้องร่วมงานด้วย ก็คืองานวิจัย ซึ่งถ้าจำเป็นต้องมีพยาบาลสาธารณสุขไปร่วมด้วย พยาบาลก็จะสละเวลามาช่วยงานวิจัยเช่นกัน

นอกจากศูนย์บริการสาธารณสุขที่ ๒๔ แล้วในหมู่บ้านก็มีคลินิกเอกชน ๑ ร้าน จะเปิด เฉพาะตอนเย็นเท่านั้น และมีร้านขายยาประเภท ข. อยู่ ๔ ร้าน ซึ่งประชาชนจะไปซื้อยามา ใช้อย่างใด สำหรับผู้ที่ทำงานในโรงงานนั้น ทางโรงงานได้จัดสถานพยาบาลไว้ให้ ในเวลากลาง วันจะมีพยาบาลอยู่ประจำ ๒ คน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ และจะมีแพทย์มาทำการตรวจรักษาใน ตอนเย็น เวลา ๑๗.๐๐ น. ถึง ๑๘.๐๐ น. ทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ สำหรับวันเสาร์แพทย์จะมา เวลา ๑๐.๐๐-๑๒.๐๐ น. ฉะนั้นถ้าคนงานคนใดเจ็บป่วยก็จะไปพบพยาบาลหรือแพทย์ได้ตาม เวลาที่กำหนดให้

สถานันการ ศึกษา

ในชอยเสนานิคม ๒ นี้ ไม่มีโรงเรียน แต่มีโรงเรียนทั้งโรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนรัฐบาลอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน ในชอยเสนานิคม ๑ จะมีโรงเรียนรัฐบาล ๒ แห่ง คือโรงเรียนวัดลาดปลาเค้า และโรงเรียนเทพพิทยา ซึ่งรับนักเรียนตั้งแต่ ป.๑ ถึง ป.๗ สำหรับโรงเรียนราษฎร์นั้น ชื่อโรงเรียนสมิทธิโชติ รับนักเรียน ป.๑ ถึง ม.ศ.๓ นักเรียนส่วนใหญ่ไปโรงเรียนวัดลาดปลาเค้า และโรงเรียนเทพพิทยา ซึ่งไม่ต้องเสียเงินและเดินไปได้ นอกจากนี้โรงเรียนที่ไม่ต้องเสียเงินค่าเล่าเรียนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงก็มี โรงเรียนพิบูลย์อุปถัมภ์ โรงเรียนวัดบางบัว ที่นักเรียนนิยมไปเรียนเช่นกัน ถ้าโรงเรียนไหนมีนักเรียนไปเรียนกันมาก และต้องไปโดยรถยนต์ ผู้ปกครองก็จะช่วยกันออกเงินแล้วเขารอรับส่งไปกลับ ซึ่งใครคาถูกและเด็กได้รับความสะดวกนักเรียนเกือบทั้งหมดเอาอาหารไปรับประทานที่โรงเรียน นอกจากโรงเรียนในแถบข้างคัมแล้ว ก็มีโรงเรียนข้างฝีมืออาหาร และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขน ซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหมู่บ้านชอยเสนานิคม ๒

ระดับการศึกษาของประชากรในหมู่บ้านนี้สำหรับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๗ ปี ขึ้นไป พบว่าผู้ชาย

ตารางที่ ๘ อัตราส่วนร้อยละของประชากรชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ ๗ ปีขึ้นไป

จำแนกตามระดับการศึกษา*

ระดับการศึกษาสูงสุดของประชากร	ชาย	หญิง
ไม่เคยศึกษาเลย	๕.๘	๑๗.๕
ต่ำกว่า ป.๔	๒.๑	๖.๓
ป.๔	๕๔.๕	๕๗.๑
ป.๕. - ป.๗	๗.๘	๗.๘
ม.ศ.๑ - ม.ศ.๓	๒๓.๘	๘.๕
วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย	๗.๐	-
การศึกษาทางพระและการศึกษาผู้ใหญ่	๐.๘	๑.๖
รวม	๑๐๑.๑ (๒๔๔)	๘๘.๘ (๖๓)

* ได้ตัดผู้กำลังเรียน อายุต่ำกว่า ๗ ปี และไม่ตอบออกไป

ร้อยละ ๘๕ เป็นผู้ที่เคยได้รับการศึกษา มีเพียงร้อยละ ๕ เท่านั้นที่ไม่เคยได้รับการศึกษา และการศึกษาโดยเฉลี่ยของผู้ชายก็อยู่ในระดับ ป.๔ ดังตารางที่ ๔ สำหรับสตรีนั้นร้อยละ ๑๔ ที่ไม่เคยได้รับการศึกษา นอกนั้นร้อยละ ๘๖ เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาแล้ว การศึกษาของสตรีโดยเฉลี่ยก็อยู่ในระดับ ป.๔ เช่นกัน

สถาบันทางศาสนา

ในหมู่บ้านชอยเสนาในคมนั้นไม่มีวัด แต่ในชอยเสนาในคม ๑ จะมีวัดอยู่ ๒ วัด คือวัดลาดปลาเค้ากับวัดใหม่เสนา ซึ่งเป็นวัดคหณิกายทั้งสองวัด วัดใหม่เสนาขึ้นสร้างเสร็จและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงสักการณิมิตร เมื่อเดือน กุมภาพันธ์ ศกนี้ นอกจากสองวัดที่กล่าวมาแล้ว ก็มีวัดข้างบัว วัดพระศรีมหาธาตุ ซึ่งประชาชนจะทำบุญหรือศึกษาธรรมก็ไปวัดที่วัดเหล่านี้

ในตอนเช้าจะมีพระมาบิณฑบาต มากพอสมควร แต่ท่านจะบิณฑบาตเฉพาะด้านริมชอยเท่านั้นไม่ใคร่เข้ามาข้างในของหมู่บ้าน ฉะนั้นถ้าประชาชนมีจิตศรัทธาก็ต้องออกไปใส่บาตที่ด้านหน้าของโรงงาน จากคำบอกเล่าของชาวบ้านว่า ในเวลาเทศกาลจะมีประชาชนใส่บาตรมากเป็นพิเศษ จนบางครั้งต้องเขารอดแท็กซี่ให้ท่านกลับไป เพราะมีอาหารมากมาย

สถานที่ราชการอื่น ๆ

สถานที่ราชการที่ประชาชนจะต้องไปติดต่อด้วยก็คือ ที่ทำการเขตบางเขนซึ่งจะต้องไปแจ้งเกิด ตาย หรือย้ายถิ่นที่อยู่ แต่ที่ทำการเขตบางเขนนั้นค่อนข้างจะอยู่ไกลจากหมู่บ้านแห่งนี้ คืออยู่ห่างออกไปประมาณ ๔ กิโลเมตร ใกล้เคียง ๆ กับเขตบางเขน จะมีสถานีอนามัยชั้น ๑ ของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งให้บริการคล้ายคลึงกับศูนย์บริการสาธารณสุขที่ ๒๔ บางเขน สถานีตำรวจและหน่วยดับเพลิงของกรมตำรวจก็อยู่ใกล้ ๆ กัน นอกจากนี้สถานที่ราชการที่อยู่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านแห่งนี้ก็คือ กรมพัฒนาที่ดิน กรมป่าไม้ กองบังคับการตำรวจป่าไม้ และกองทะเบียนกรมตำรวจ เป็นต้น

ความสัมพันธ์ของบุคคลในหมู่บ้านนี้

ความสัมพันธ์ของบุคคลในหมู่บ้านนี้ แบบบ้านถามีเวลาว่างมักจะรวมกลุ่มคุยกันที่ระเบียงหน้าบ้าน เป็นกลุ่มเล็ก ๆ เรื่องที่คุยกันส่วนใหญ่เป็นเรื่องการทำงานมาหากิน การเลี้ยงลูก และบางครั้งก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว ผู้นำในหมู่บ้านค่อนข้างจะหายาก

ปัญหาที่พบในหมู่บ้าน

ปัญหาต่าง ๆ ที่พบในหมู่บ้านนี้พอจะแบ่งได้ดังนี้คือ ปัญหาการมีอัตราการเกิดสูง ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรมและปัญหาการเล่นการพนัน

ปัญหาการมีอัตราการเจริญพันธุ์สูง ทำให้มีสัดส่วนของผู้ที่จะต้องเลี้ยงดูสูง ทำให้การออมทรัพย์ไม่มี ประกอบกับประชาชนมีความรู้ในวิธีคุมกำเนิดน้อย จึงสมควรที่จะได้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวิธีการวางแผนครอบครัว และชักจูงให้ประชาชนมารับบริการให้มากขึ้น

ปัญหาทางด้านสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากพื้นที่ดินมีน้ำขังอยู่ ทำให้พื้นที่นั้นและเป็นบ่อเกิดของพยาธิบางชนิดได้ เช่นพยาธิปากขอ ถ้าเด็กหรือผู้ใหญ่ไม่ใส่รองเท้าเดินไปมาเสมอ พยาธิปากขออาจไชเข้าสู่ร่างกายได้ นอกจากนี้ประชาชนที่อพยพมาจากทางภาคต่าง ๆ บางพวกพบว่านิยมรับประทานอาหารดิบ ๆ สุก ๆ ซึ่งอาจทำให้เกิดโรคพยาธิตัวตืดและตัวจิ๊ดได้ง่าย จึงสมควรที่จะได้มีการให้สุขศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องโรคพยาธิ

ในย่านที่ทำการค้าขายถ่านนั้น พบว่ามีละอองถ่านมาก ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นก็จะมีจำนวนมากเหมือนกัน เมื่อคนหายใจเอาละอองถ่านเข้าไปมาก ๆ นาน ๆ เขาก็อาจจะทำให้เกิดเป็นโรคปอดดำ ที่เรียกว่า Silicosis^{b๓} ในโรงงานก็เช่นกัน บางหน่วยงาน

^{b๓} O.A. Sander, "The Pulmonary Dust Diseases", Industrial Hygiene and Toxicology, Edited by Frank A. Patty. Vol.1, (New York: Interscience Publishers, Inc., 1958), pp. 367-374.

เช่น แขนกบ้นควย แขนกทอและลงแปงผ้า จะพบว่าฝุ่นละอองมาก คนงานส่วนใหญ่ไม่ได้ผูก Mask หรือที่เห็นว่าผูกก็ดูจะไม่ถูกสุขลักษณะ ฉะนั้นถ้าคนงานต้องทำงานในแขนกบ้นผ้า ๆ เข้า ก็อาจจะทำให้เกิดโรคปอดได้ ที่เรียกว่า Silicosis เช่นเดียวกัน สำหรับแขนกกรอผ้าให้เป็นหลอดนั้น มีเครื่องจักรเป็นร้อย ๆ เครื่องส่งเสียงดังมาก คนงานไม่มีอะไรปกปิดที่หู เพื่อกันเสียง ถ้าต้องฟังเช่นนี้เสมอ ๆ นาน ๆ เข้าแก้วหูอาจจะเสียไปก่อนจะถึงวัยอันสมควร ฉะนั้นถ้าทางโรงงานได้พิจารณาถึงสวัสดิภาพของคนงานให้ดีกว่านั้นก็จะเป็นประโยชน์แก่คนงานมาก

ปัญหาที่พบในโรงงานอีกอย่างหนึ่งก็คือการทำแท้ง ซึ่งแต่ก่อนนี้ผมเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระเบียบของโรงเรียนที่ไต้หวันพักเฉพาะคนโสดประการหนึ่ง หรืออีกประการหนึ่งก็คือสมัยก่อนเมื่อครั้งยังมีภาพยนตร์รอบดึก คนงานเมื่อดูภาพยนตร์แล้วก็กลับมาจะพักที่โรงงานแต่เมื่อมาถึงโรงงานก็ปิดประตูแล้วเข้าไม่ได้ จึงต้องพักค้างแรมที่อื่น เป็นต้น

ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือ การที่คนงานติดยาแก้ปวด A.P.C. (Aspirin Phenacetin และ Caffeine) ซึ่งคนงานเชื่อว่าเป็นยาแก้ปวด ยานี้ถ้ารับประทานตอนกะเพาะอาหารว่าง อาจจะทำให้เกิดเยื่อ กะเพาะอาหาร ทำให้กลายเป็นเลือด ซึ่งจากคำบอกเล่าของเจ้าหน้าที่ว่า คนงานหลายคนเป็นโรคกะเพาะอาหาร

ปัญหาการเลี้ยงบุตร มารดาบางคนยังไม่เข้าใจถึงวิธีการให้นมบุตร ชนิดของนมที่เด็กควรจะได้รับ การให้อาหารเสริม การให้ภูมิคุ้มกัน เพราะยังไม่มีคำแนะนำที่ถูกต้อง

ปัญหาอาชญากรรม จะพบว่าการฉกรรจ์วิ่งราวเสมอในยามค่ำคืน โดยจำเพาะเวลาที่คนงานเลิกงาน จะมีการกระชากสร้อยอยู่เสมอ ในขณะที่ผู้วิจัยไปปฏิบัติงาน ก็ได้พบว่ามีกรยิงกัน ๑ ครั้ง ฆาตกร ๑ คน และตาย ๑ คน นอกจากนี้ก็มีการขโมยสิ่งของในบ้าน หรือบางครั้งก็ใช้ปืนจั่นคนขับรถเมล์สองแถวแล้วเรียกเอาเงินเป็นต้น

ปัญหาการเล่นการพนัน จะพบว่ามีการเล่นสลากกินรวมตามหมายเลขรางวัลของสลากกินแบ่งรัฐบาล บางบ้านเสียงวดละ ๒๐๐ กว่าบาท และมักจะเล่นกันทุก ๆ งวด รายได้ซึ่งต่ำลง

อยู่แต่ก็ทำให้จำนวนเงินที่จะไว้ใช้จ่ายในบ้านลดน้อยลงไปอีก อีกอย่างหนึ่งที่พบก็คือพวก
แม่บ้านบางคนชอบไปเล่นไพ่กันเสมอ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย